

Serie ‘Die goeie ouwe tijd?’

In een nieuwe serie bespreekt kinderopvangpedagoog Inge van Rijn oude foto’s of etsen van de voorlopers van kinderopvang. Deze keer: de matressenschooltjes.

🔗 Inge van Rijn

© Mathias de Sallie (Atlas van Stolk)

Is dit kinderopvang? Zeker! Op deze ets zien we een kindercentrum uit 1791, een ‘matressenschooltje’. Een matres was een alleenstaande vrouw die de kost verdiende met de opvang van kinderen bij haar thuis. Gastouder of -‘houder’, hoe je het noemen wilt. Je ziet dat deze matres een ruime kamer heeft met grote ramen, maar er waren ook schooltjes in kelders waar geen daglicht kwam en de opvang gecombineerd werd met een winkeltje.

Voor kinderopvang golden geen regels: diploma-eisen, vergunningen en beroepskracht-kindratio bestonden nog niet. Sommige matressen waren ongeletterd. Anderen

konden lezen en schrijven, en leerden dit aan de kinderen. Dat begon met het abc uit het hoofd leren, daarna psalmen en gebeden. We zien een meisje dat naast de stoel van de matres staat. Ze heeft een klein boekje in haar hand, misschien leest ze een versje voor.

Er zijn 22 kinderen te zien (en een wieg en een hond!): een baby op de grond, dreumesen, peuters en achterin wat grotere kinderen. Spelen was uitdrukkelijk verboden, de kinderen werden met harde hand tot stilzitten gedwongen. Als je goed kijkt, zie je links achter een kind dat ‘gekke bekken’ trekt en daarvoor twee jongens die met hun muts spelen. Het zou nog heel lang duren voordat moderne pedagogische opvattingen doordrongen in de kinderopvang. Eerst in de bewaarschooltjes van een kleine groep progressieve burgers en pas in de vorige eeuw in alle vormen van kinderopvang.